

Verslag jaarlijkse schouw Het Plantsoen op 21 augustus 2024

Aanwezig: namens de gemeente Ben Prijt en Paul Verhoog; namens VHP: Anne Hofstede, Helmke Berends, Gerda van den Berg en Siebrand van der Ploeg. Ook enkele leden liepen mee.

Jaar van extremen

Een kletsnat voorjaar gevolgd door een hete en droge periode. Voor veel bomen was dat schrikken. Maar door de goede zorgen van de gemeente is het algehele beeld van Het Plantsoen goed. Het afgelopen jaar hebben de bomen extra voeding (mangaan), hele tankwagens met water en vooral ook aandacht gekregen. De meeste bomen staan er prachtig bij, al gaat de gemeente nog een extra ronde met voeding (mangaan) maken.

Beeldkwaliteit A

Wat niet iedereen zal zijn opgevallen, is dat het gras er zo mooi groen bij ligt. 'Toen het zo warm werd, hebben we het maaien twee weken stilgelegd', aldus Paul, 'hierdoor hebben we weten te voorkomen dat het geel is geworden. Dat heeft te maken met de hoogste klasse beeldkwaliteit, A, die we voor Het Plantsoen willen hebben.'

We lopen de gebruikelijke route vanaf de fontein richting volière en natuurlijk valt als eerste de geweldige 'gewone' vleugelnoot op (*Pterocarya fraxinifolia*). Deze is twee jaar geleden gesnoeid en zal in 2025 weer aan de beurt zijn. Dit gebeurt om te voorkomen dat takken die in de breedte groeien te zwaar worden en afbreken. Bijzonder aan dit exemplaar is dat er aan de voet geen opschot zit, zoals bij de meeste andere vleugelnoten. Dit zijn nieuwe takken die onderaan de stam opkomen. Dat ze er niet zitten, komt doordat het gras regelmatig wordt gemaaid. Overigens, als je bomen hun gang laat gaan, groeien er gewoon takken vanaf dichtbij de grond. Dat zie je in Engeland heel veel. Wij kennen vooral bomen met eerst een stuk kale stam. Ze worden gesnoeid vanwege de veiligheid, ruimte (ook voor parkeren) en dergelijke. Maar het is dus niet natuurlijk.

Netjes kapvergunning aanvragen

We slaan op het fietspad richting Van Disselbrug even rechtsaf naar de plek waar aan de straatkant jarenlang een bijzonder boompje heeft gestaan: een arctische schijnbeuk (*Nothofagus antarctica*). Dit is geen echte beuk, al lijken zijn kleine blaadjes wel op beukenblaadjes. Deze boom groeit langzaam en kan extreme kou hebben. Maar dit exemplaar heeft het niet gehaald en is verwijderd. Op onze suggestie komt er waarschijnlijk een nieuwe. Terug richting brug zien we bij het trafohuisje een totaal verruïneerde Japanse sierkers (*Prunus serrulata*) met een afgebroken hoofdtak en zijtakken waar nauwelijks nog bladeren aanzitten. Ben: 'Die moet echt weg. Maar we vragen er wel netjes een kapvergunning voor aan, anders gaat de Bomenbond protesteren.'

Snoeien in de zomer

Aan de overkant staat nog een prunus met geelgroene bladeren, terwijl ze donkergroen horen te zijn. Dit duidt op mangaangebrek en hoewel ze dat afgelopen jaar hebben gehad, krijgt een aantal bomen dit jaar nóg een shot. Onderaan groeit ook een dikke tak die een scherpe hoek met de stam maakt, een zogeheten plakoksel. Dat is altijd een zwakke plek met het risico op breuk. Die tak gaat er nog af. Paul: 'Dit soort ingrepen kun je het beste in de zomer doen, want dan zit er nog groeikracht in de boom en herstelt hij zich makkelijker.'

Sierappeltje helemaal bijgetrokken

Iets verderop staat een jonge beuk (*Fagus sylvatica*) met takken die zo laag zitten dat hun bladeren de stam mooi in de schaduw houden. Ben wijst erop: 'Beuken houden niet van felle zon op hun stam.'

Weer iets verder staat de prachtige, al enorme, maar nog jonge mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*). Daar hoeft alleen af en toe een dode tak uit te worden gehaald. In het gras aan de waterkant staat een sierappeltje (*malus*) dat er vorig jaar heel zielig uitzag. Het is helemaal bijgetrokken. Ben: 'Dat heb je soms met jonge bomen. In het begin hou je je hart vast, maar ineens komen ze helemaal bij!' Weer verderop zien we een grote esdoorn (*Acer*) waar wat dood hout in zit, maar die het verder prima doet. Dat dode hout vinden we wel in meer bomen in Het Plantsoen. Dat gaat er op korte termijn allemaal nog uit.

Oxfordboom heeft het moeilijk

Schuin ertegenover staat de Oxfordboom (haagbeuk, *Carpinus betulus*) die het nog steeds zwaar heeft. Hij is in 2022 geschonken door de stad Oxford en geplant in een extra groot gat met beukenmest en speciale schimmels. Maar er moet wat bij, al was het maar om de eer van Leiden tegenover Oxford te redden. Pal voorbij de volière staat een sleedoorn (*Prunus spinosa*) zijn laatste dagen te slijten. Als gezonde boom is hij prachtig met witte bloemen en blauwe bessen, maar hij is echt aan zijn eind en zal worden verwijderd. De enorme witte paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*) lijkt wat last te hebben van bloedingsziekte; de gemeente houdt het risico op takbreuk goed in de gaten.

Veel walnoten

We lopen richting straatkant naar de ruwe iep (*Ulmus glabra*). Zoals we vorig jaar al begrepen, is hij niet ziek, maar heeft wel een zwam. Net als de vleugelnoot staat hij op de gemeentelijke lijst van risicobomen. Hij wordt ieder jaar gecontroleerd en waar nodig gesnoeid. Aan de straatkant staat een mooie walnoot (*Juglans regia*), waar al aardig wat vruchten in hangen en vlak daarbij een tamme kastanje (*Castanea sativa*) die ook vol hangt. Plantkundig gezien is het overigens helemaal geen kastanje, maar behoort hij tot de beukenfamilie. In de buurt staat ook een grote eik, die een snoeibeurt nodig heeft.

Ginkgo in blessuretijd

Terug langs het water richting fietspad voor ons jaarlijkse bezoek aan de Ginkgo biloba, die in blessuretijd leeft. Hij is wederom prachtig uitgelopen. Toch is hij ten dode opgeschreven. Hij groeit maar aan één kant en als Paul er met zijn vuist op slaat, klinkt het overal dof. Het grootste deel van de stam is van binnen rot. Maar zolang de boom geen gevaar vormt, mag hij blijven. De vaantjesboom of zakdoekjesboom (*Davidia involucrata*) ernaast heeft duidelijk last van het weer. Trekt wel weer bij. Verder richting het donkere deel zien we links bij het bankje een prunus die na een matige periode dankzij extra voeding vlak voor de regen prima is bijgekomen. Aan de waterkant zien we naast de mooie moerascipres (*Taxodium dystichum*) een wat zielige treurbeuk. Die zou eigenlijk weg moeten; dan krijgt de moerascipres meer ruimte om ook naar links te groeien.

Beuken leven van beukenblad

De eerste beuk aan de rand van het donkere deel ziet er niet zo goed uit. Bovenin de kroon is hij dun en er zitten hier en daar dooie takken. Hopelijk komt het met extra voeding en wat snoeiwerk weer goed. Overigens leven beuken van beukenblad. Dat moet je dus in de herfst gewoon laten liggen. We lopen verder richting Levendaal. Bij het houten beeld 'Venus van Leiden' staat een dood vaantjesboompje. Daar komt iets nieuws en we mogen zeggen wat: weer een vaantjesboom! Die past ook binnen de grens van de donkere omgeving. We sluiten af met uitzicht op de oudste populier van Leiden. In dit geval de Canadese (*Populus x canadensis*) aan de waterkant. Die houdt het wel vol en dat hopen we natuurlijk van zoveel mogelijk bomen in ons prachtige Plantsoen!

NB. Weten welke bomen je in Het Plantsoen tegenkomt? Kijk op openbomenkaart.org . Even naar beneden scrollen en klikken op de foto boven 'Plantsoen Leiden'.
